

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

22. oktober 2015*

»Præjudiciel forelæggelse — område med frihed, sikkerhed og retfærdighed — retligt samarbejde i civile sager — forordning (EF) nr. 44/2001 — artikel 1 — anvendelsesområde — anmeldelse med civilretlig partsstilling — artikel 27 — litispændens — krav fremsat for en ret i en anden medlemsstat — igangværende retlig undersøgelse — artikel 30 — tidspunkt, hvorpå en sag anses for anlagt ved en ret«

I sag C-523/14,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Rechtbank Gelderland (retten i Gelderland, Nederlandene) ved afgørelse af 12. november 2014, indgået til Domstolen den 20. november 2014, i sagen

Aannemingsbedrijf Aertssen NV,

Aertssen Terrassements SA

mod

VS Machineverhuur BV,

Van Sommeren Bestrating BV,

Jos van Sommeren,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af formanden for Anden Afdeling, M. Ilešič, som fungerende formand for Tredje Afdeling, og dommerne C. Toader (refererende dommer), J.-C. Bonichot, E. Jarašiūnas og C.G. Fernlund,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— VS Machineverhuur BV Van Sommeren Bestrating BV og M. van Sommeren ved advocaat R. van Seumeren

* Processprog: nederlandsk.

— Europa-Kommissionen ved M. Wilderspin og G. Wils, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 1, 27 og 30 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001 L 12, s. 1).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en sag mellem på den ene side de belgiske selskaber Aannemingsbedrijf Aertssen NV og Aertssen Terrassements SA (herefter samlet »Aertssen-selskaberne«) og på den anden side de nederlandske selskaber VSB Machineverhuur BV og Van Sommeren Bestrating BV samt Jos van Sommeren (herefter samlet »VSB m.fl.«) vedrørende en svigagtig adfærd, som VSB m.fl. hævdes at have udvist.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 15. betragtning til forordning nr. 44/2001 har følgende ordlyd:

»Af hensyn til en harmonisk retspleje er det nødvendigt at mindske risikoen for parallelle retssager mest muligt og undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser i to medlemsstater. Der bør være en klar, effektiv mekanisme til at afgøre tilfælde af litispændens og indbyrdes sammenhængende krav og til at afhjælpe problemer som følge af forskellene mellem de enkelte medlemsstaters lovgivning med hensyn til, på hvilket tidspunkt en sag anses for anlagt. Med henblik på anvendelsen af denne forordning bør dette tidspunkt defineres selvstændigt.«
- 4 Forordningens kapitel I med overskriften »Anvendelsesområde« omfatter alene artikel 1, hvis stk. 1 bestemmer:

»Denne forordning finder anvendelse på det civil- og handelsretlige område, uanset domsmyndighedens art. Den omfatter i særdeleshed ikke spørgsmål vedrørende skat, told eller administrative anliggender.«
- 5 Forordningens artikel 5, der indgår i afdeling 2 i kapitel II med overskriften »Specielle kompetenceregler«, fastsætter:

»En person, der har bopæl på en medlemsstats område, kan sagsøges i en anden medlemsstat

[...]

4) i sager, i hvilke der påstås erstatning eller genoprettelse af en tidligere tilstand i anledning af en strafbar handling, ved den ret, hvor straffesagen er anlagt, såfremt denne ret i henhold til sin egen lovgivning kan påkende borgerlige krav.

[...]«

6 Forordningens afdeling 9 i kapitel II med overskriften »Litispændens og indbyrdes sammenhængende krav« omfatter artikel 27-30. Artikel 27 har følgende ordlyd:

»1. Såfremt krav, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, fremsættes mellem de samme parter for retter i forskellige medlemsstater, udsætter enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, på embeds vegne sagen, indtil denne rets kompetence er fastslået.

2. Når det er fastslået, at den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, er kompetent, erklærer enhver anden ret sig inkompetent til fordel for den første.«

7 Forordningens artikel 28 er affattet som følger:

»1. Såfremt sager vedrørende krav, som er indbyrdes sammenhængende, verserer for retter i forskellige medlemsstater, kan enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, udsætte sagen.

2. Når de pågældende sager verserer i første instans, kan enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, ligeledes efter anmodning fra en af parterne erklære sig inkompetent, forudsat at den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, har kompetence til at påkende de pågældende krav, og dens lovgivning tillader forening heraf.

3. Ved indbyrdes sammenhængende krav forstås i denne artikel krav, der er så snævert forbundne, at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidig for at undgå uforenelige afgørelser i tilfælde af, at kravene blev påkendt hver for sig.«

8 Forordningens artikel 30 bestemmer:

»Ved anvendelsen af denne afdeling anses en sag for anlagt ved en ret:

1) på det tidspunkt, hvor det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument indleveres til retten, forudsat at sagsøger ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, der krævedes af ham, for at få dokumentet forkyndt for sagsøgte, eller

2) hvis det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument skal forkyndes, før det indleveres til retten, på det tidspunkt, hvor dette dokument modtages af den myndighed, der er ansvarlig for forkyndelsen, forudsat at sagsøger ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, der krævedes af ham, for at få dokumentet indleveret til retten.«

Nederlandsk ret

9 Artikel 700 i den borgerlige retsplejelov (Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering) bestemmer:

»1. Der kan foretages arrest efter tilladelse fra dommeren i sager om foreløbige forholdsregler, i hvis retskreds en eller flere af de pågældende formuegoder befinder sig, eller, såfremt arresten ikke vedrører formuegoder, skyldneren eller enhver person, der er genstand for arresten, har bopæl.

2. Tilladelsen gives efter en begæring, hvori angives arrestens art, den rettighed, som rekvirenten påberåber sig, samt, såfremt rettigheden er et pengekrav, beløbet herfor eller, såfremt beløbet endnu ikke er fastsat, det højeste beløb herfor med forbehold af de særlige betingelser, der er fastsat ved lov for den pågældende form for arrest. Dommeren i sager om foreløbige forholdsregler træffer afgørelse efter en summarisk behandling. [...]

3. Medmindre der på det tidspunkt, hvor tilladelsen gives, allerede er fremsat et krav i hovedsagen, gives denne tilladelse på betingelse af, at dette krav fremsættes inden for en frist, der er fastsat af dommeren i sager om foreløbige forholdsregler, men som er på mindst otte dage efter, at der er foretaget arrest. Dommeren i sager om foreløbige forholdsregler kan forlænge fristen, såfremt der anmodes herom, inden fristen udløber. [...] Overskridelse af fristen for at fremsætte et krav i hovedsagen medfører ophævelse af arresten.

[...]«

Belgisk ret

- 10 Lovbogen om forundersøgelse i straffesager (code d'instruction criminelle) omfatter i sin første bog med overskriften »Kriminalpolitiet og de politiembedsmænd, der forvalter det« et kapital VI med overskriften »Undersøgelsesdommere«. Artikel 63 i dette kapitel VI bestemmer:

»Enhver person, der hævder at være blevet forurettet som følge af en forbrydelse eller en lovovertrædelse, kan anmelde dette og optræde som civilretlig part for den kompetente undersøgelsesdommer.

Enhver forurettet, der optræder som civilretlig part, kan på anmodning herom høres mindst én gang af den undersøgelsesdommer, der behandler sagen.«

Twisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

- 11 Den 26. marts 2013 indleverede Aertssen-selskaberne i henhold til artikel 63 i lovbogen om forundersøgelse i straffesager en anmeldelse med civilretlig partsstilling til undersøgelsesdommeren ved Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (retten i første instans i Antwerpen, Belgien) mod det nederlandske selskab Nicolaas Kraaijeveld, VSB Groep BV, og dets datterselskaber Van Sommeren Bestrating BV og VSB Machineverhuur samt mod Van Sommeren Bestrating BV, Jos van Sommeren og X, hvor sidstnævnte blev beskrevet som alle de personer, om hvem det i løbet af den strafferetlige efterforskning vil fremgå, at de har deltaget i strafbare handlinger, således som disse er anført i denne anmeldelse.
- 12 Anmeldelsen vedrørte påstået svig. I anmeldelsen anførte Aertssen-selskaberne, at de foreløbigt havde opgjort deres tab til ca. 200 000 EUR.
- 13 Den 26. april 2013 indgav Aertssen-selskaberne i henhold til artikel 700 i den borgerlige retsplejelov en begæring til voorzieningenrechter te Arnhem (dommer i sager om foreløbige forholdsregler i Arnhem, Nederlandene) om tilladelse til at foretage arrest hos VSB m.fl. Tilladelsen blev givet samme dag, og Aertssen-selskaberne foretog arrest den 1. maj 2013.
- 14 På begæring af VSB m.fl. traf voorzieningenrechter te Arnhem (dommer i sager om foreløbige forholdsregler i Arnhem) ved dom af 18. juli 2012 afgørelse om, at denne arrest skulle ophæves. I dommen anførtes, at anmeldelsen med civilretlig partsstilling ikke kan gælde som et krav i hovedsagen som omhandlet i artikel 700, stk. 3, i den borgerlige retsplejelov.
- 15 Den 19. juli 2013 anmodede Aertssen-selskaberne på ny voorzieningenrechter te Arnhem (dommer i sager om foreløbige forholdsregler i Arnhem) om at give dem tilladelse til at foretage arrest hos VSB m.fl. Dommeren tog anmodningen til følge den 25. juli 2013 på betingelse af, at der blev fremsat et krav i hovedsagen inden 30 dage efter, at arresten havde fundet sted.

- 16 Aertssen-selskaberne lod på ny foretage arrest den 29. juli 2013. Med henblik på at opfylde den af dommeren fremsatte betingelse har Aertssen-selskaberne anlagt sag ved Rechtbank Gelderland (retten i Gelderland), hvorved de i det væsentligste har nedlagt påstand om, at det fastslås, at VSB m.fl. er erstatningsansvarlige for det tab, som Aertssen-selskaberne hævder at have lidt på grund af den af VSB m.fl. udviste svig, og at disse dømmes til foreløbigt, ind til beløbet for dette tab er endeligt opgjort, at betale et beløb på 200 000 EUR.
- 17 Aertssen-selskaberne har ikke desto mindre principalt nedlagt påstand om, at Rechtbank Gelderland (retten i Gelderland) erklærer sig inkompetent, og at det fastslås, at den i Belgien indgivne anmeldelse med civilretlig partsstilling gælder som et krav i hovedsagen som omhandlet i artikel 700, stk. 3, i den borgerlige retsplejelov. I denne henseende har Aertssen-selskaberne med henvisning til artikel 27, stk. 2, i forordning nr. 44/2001 gjort gældende, at denne ret er inkompetent, medmindre den kompetence, som den belgiske ret, ved hvilken anmeldelsen med civilretlig partsstilling er blevet indgivet, bestrides, i hvilket tilfælde den forelæggende ret må udsætte sagen på embeds vegne i henhold til stk. 1 i nævnte artikel 27.
- 18 Aertssen-selskaberne har subsidiært nedlagt påstand om, at Rechtbank Gelderland (retten i Gelderland) i henhold til forordningens artikel 28 udsætter sagen med den begrundelse, at hovedsagen er sammenhængende med den, der verserer i Belgien som følge af anmeldelsen med civilretlig partsstilling.
- 19 Mere subsidiært har Aertssen-selskaberne nedlagt påstand om, at Rechtbank Gelderland (retten i Gelderland) straks udsætter sagen, indtil undersøgelsesdommeren ved Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (retten i første instans i Antwerpen) har bestemt, at sagen skal forelægges kriminalretten, eller at der ikke skal ske strafferetlig forfølgelse.
- 20 VSB m.fl. har gjort gældende, at den af Aertssen-selskaberne indgivne anmeldelse med civilretlig partsstilling i det væsentligste er af strafferetlig karakter. De slutter heraf, at hovedsagen ikke er omfattet af det materielle anvendelsesområde for forordning nr. 44/2001. VSB m.fl. har tilføjet, at denne anmeldelse og den for Rechtbank Gelderland (retten i Gelderland) anlagte sag hverken har samme genstand eller hviler på samme grundlag.
- 21 Rechtbank Gelderland (retten i Gelderland) har for det første anført, at det fremgår af Domstolens faste praksis, at anvendelsesområdet for denne forordning i særlig grad er afgrænset af de faktorer, som karakteriserer retsforholdet mellem parterne i tvisten eller tvistens genstand. Da Aertssen-selskaberne søger erstatning for det tab, de har lidt som følge af den af VSB m.fl. udviste adfærd, der er ansvarspådragende uden for kontrakt, må sagen gælde som en tvist på det »civile og handelsretlige« område som omhandlet i forordningens artikel 1. Forordning nr. 44/2001 finder således anvendelse i en sag som den, der er blevet anlagt for undersøgelsesdommeren ved Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (retten i første instans i Antwerpen), selv om sagen behandles inden for rammerne af en procedure, der hovedsagligt er af strafferetlig karakter.
- 22 For det andet har anmeldelsen med civilretlig partsstilling ikke alene til formål at indlede en strafferetlig efterforskning, men tillige at der i forbindelse med de strafferetlige efterforskninger afsiges dom om, at sagsøgeren tilkendes erstatning. Formålet med de procedurer, der behandles af undersøgelsesdommeren ved Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (retten i første instans i Antwerpen) og Rechtbank Gelderland (retten i Gelderland), er sammenligneligt. Hvad angår de omhandlede faktiske omstændigheder vedrører begge procedurer således de påståede svigagtige handlinger, og hvad angår retsreglerne er disse handlinger ifølge Aertssen-selskaberne ikke alene straffbare, men ligeledes erstatningspådragende. Endvidere er den i Belgien indgivne anmeldelse rettet mod de nævnte parter ved den forelæggende ret.

- 23 Det skal derfor fastslås, om anmeldelsen med civilretlig partsstilling, der er indgivet til undersøgelsesdommeren ved Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (retten i første instans i Antwerpen), henset til, at den retlige forundersøgelse endnu ikke er afsluttet, må anses for et krav, der fremsættes for en ret som omhandlet i artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, og, såfremt dette måtte være tilfældet, på hvilket tidspunkt sagen er anlagt i forordningens artikel 30's forstand.
- 24 Under disse omstændigheder har Rechtbank Gelderland (retten i Gelderland) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er den af Aertssen-selskaberne indgivne anmeldelse med civilretlig partsstilling som omhandlet i artikel 63 ff. i [den belgiske lovbog om forundersøgelse i straffesager] omfattet af det materielle anvendelsesområde for forordning nr. 44/2001, når henses til den måde, hvorpå denne indgives, og det stadium, på hvilket proceduren befinder sig?

Såfremt dette spørgsmål besvares bekræftende:

- 2) Skal artikel 27, stk. 1, i denne forordning fortolkes således, at der også er fremsat et krav ved en udenlandsk ret (i det foreliggende tilfælde en belgisk ret) i denne bestemmelses forstand, såfremt der er indgivet en anmeldelse med civilretlig partsstilling til den belgiske undersøgelsesdommer, og den retlige forundersøgelse endnu ikke er afsluttet?
- 3) Såfremt svaret er bekræftende, på hvilket tidspunkt må den sag, der er indledt ved indgivelse af en anmeldelse med civilretlig partsstilling, da anses for at være indbragt og/eller anlagt i henhold til nævnte forordnings artikel 27, stk. 1, og artikel 30?
- 4) Såfremt svaret er benægtende, skal forordningens artikel 27, stk. 1, da fortolkes således, at indgivelse af en anmeldelse med civilretlig partsstilling kan føre til, at der senere kan fremsættes et krav for en belgisk ret i denne bestemmelses forstand?
- 5) Såfremt svaret på det foregående spørgsmål er bekræftende, på hvilket tidspunkt må sagen da anses for at være indbragt og/eller anlagt i henhold til artikel 27, stk. 1, og artikel 30 i forordning nr. 44/2001?
- 6) Såfremt der er indgivet en anmeldelse med civilretlig partsstilling, men der hermed på tidspunktet for indgivelsen endnu ikke er fremsat et krav som omhandlet i artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, og kravet under behandlingen af den indgivne anmeldelse stadig kan fremsættes på et senere tidspunkt med tilbagevirkende kraft gældende fra det tidspunkt, hvor anmeldelsen blev indgivet, følger det da af artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, at den ret, hvor et krav er fremsat, efter at anmeldelsen med civilretlig partsstilling er indgivet til den belgiske ret, skal udsætte sin afgørelse, indtil det er fastslået, om der er fremsat et krav som omhandlet i artikel 27, stk. 1, ved den belgiske ret?»

Om de præjudicielle spørgsmål

Det første spørgsmål

- 25 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 1 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at en anmeldelse med civilretlig partsstilling, der er indgivet til en undersøgelsesdommer, er omfattet af denne forordnings anvendelsesområde, for så vidt som den har til formål at opnå, at sagsøgeren tilkendes økonomisk erstatning for det tab, han påstår at have lidt.

- 26 Indledningsvis bemærkes, at ifølge artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 finder denne anvendelse »på det civil- og handelsretlige område, uanset domsmyndighedens art«.
- 27 Det fremgår således af selve ordlyden af denne bestemmelse, at afgørelser, der træffes af en kriminalret i borgerlige sager, er omfattet af denne forordnings anvendelsesområde (jf. i denne retning dom Krombach, C-7/98, EU:C:2000:164, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).
- 28 Endvidere fremgår det af artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, at alene visse områder, som udtrykkeligt er opregnet i denne, er udelukket fra begrebet det civil- og handelsretlige område (jf. i denne retning dom Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, præmis 38).
- 29 Ifølge Domstolens faste praksis skal begrebet »det civil- og handelsretlige område« med henblik på i videst muligt omfang at sikre, at medlemsstaterne og de berørte personer har samme og ensartede rettigheder og forpligtelser i henhold til forordning nr. 44/2001, ikke fortolkes som en ren henvisning til den ene eller den anden af de berørte staters nationale ret. Nævnte begreb skal anses for et selvstændigt begreb, som skal fortolkes under hensyn dels til målet med og opbygning af forordning nr. 44/2001, dels til de almindelige principper, der kan udledes af de nationale retsordener under ét (domme Schneider, C-386/12, EU:C:2013:633, præmis 18 og den deri nævnte retspraksis, samt flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).
- 30 For at afgøre, om et område er omfattet af anvendelsesområdet for forordning nr. 44/2001, er det nødvendigt at undersøge de faktorer, som karakteriserer retsforholdet mellem parterne i tvisten eller tvistens genstand (dom flyLAL-Lithuanian Airlines, C-302/13, EU:C:2014:2319, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).
- 31 I denne forbindelse har Domstolen i dom Sonntag (C-172/91, EU:C:1993:144, præmis 19) fastslået, at et borgerligt krav om erstatning for det tab, der er forvoldt en person ved en straffelovsovertrædelse, bevarer sin civilretlige karakter, selv når det gøres gældende under en straffesag. Retten til at opnå erstatning for et tab, der er lidt som følge af en adfærd, som efter strafferetten anses for at være et retsbrud, antages nemlig i de kontraherende staters retssystemer i almindelighed at være af civilretlig karakter.
- 32 Selv om anmeldelsen med civilretlig partsstilling i den foreliggende sag har til formål at iværksætte en straffesag, og selv om den af den belgiske ret foretagne undersøgelse er af strafferetlig art, har den dog stadig til formål at afgøre en tvist mellem private personer vedrørende erstatning for et tab, som den ene af disse personer påstår at have lidt på grund af den anden parts svigagtige adfærd. Det retlige forhold mellem parterne i hovedsagen må således kvalificeres som et »privatretlig forhold« og henhører således under »begrebet det civil- og handelsretlige område« som omhandlet i forordning nr. 44/2001 (jf. analogt dom Realchemie Nederland, C-406/09, EU:C:2011:668, præmis 41).
- 33 Endvidere knytter forordningens generelle ordning ikke nødvendigvis behandlingen af et accessorisk krav til behandlingen af et hovedkrav (jf. analogt dom de Cavel, 120/79, EU:C:1980:70, præmis 7-9).
- 34 Navnlig giver artikel 5, stk. 4, i forordning nr. 44/2001 en strafferetlig domstol, hvis afgørelser på udtrykkelig vis er udelukket fra denne forordnings anvendelsesområde, kompetence til at afgøre et civilretligt søgsmål, der er accessorisk i forhold til det strafferetlige søgsmål, med den følge, at den afgørelse, der træffes i det civile søgsmål, falder ind under forordningens anvendelsesområde. Det følger således af denne bestemmelse, at et erstatningskrav, der er accessorisk i en straffesag, er omfattet af denne forordnings anvendelsesområde, selv om denne sag på grund af sin strafferetlige karakter ellers ville være udelukket fra anvendelsesområdet.
- 35 Selv om et erstatningskrav, der er fremsat ved en strafferetlig domstol, er accessorisk i forhold til straffesagen, er et sådant krav således omfattet af det »civil- og handelsretlige område« som omhandlet i artikel 1, stk. 1, i denne forordning.

36 Det følger af samtlige de anførte betragtninger, at artikel 1 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at en anmeldelse med civilretlig partsstilling, der er indgivet til en forundersøgelsesret, er omfattet af denne forordnings anvendelsesområde, således at den navnlig har til formål at opnå, at sagsøgeren tilkendes økonomisk erstatning for det tab, han påstår at have lidt.

Det andet spørgsmål

37 Med det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at der er fremsat et krav i denne bestemmelses forstand, såfremt der er indgivet en anmeldelse med civilretlig partsstilling ved en forundersøgelsesret, selv om den retlige undersøgelse af den omhandlede sag endnu ikke er afsluttet.

38 Det bemærkes, at de begreber, der anvendes i forordningens artikel 27 for at afgøre et tilfælde af litispændens, skal fortolkes selvstændigt ud fra forordningens mål og opbygning (dom Cartier parfums-lunettes og Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis).

39 Et af formålene med forordning nr. 44/2001, som det fremgår af 15. betragtning hertil, er at mindske risikoen for parallelle retssager mest muligt og undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser, når flere retter er kompetente til at bedømme samme tvist. Det er med henblik herpå, at EU-lovgiver har villet iværksætte en klar, effektiv mekanisme til at afgøre tilfælde af litispændens. Det følger heraf, at for at nå disse mål skal artikel 27 i denne forordning være genstand for en vid fortolkning (jf. i denne retning domme Mærsk Olie & Gas, C-39/02, EU:C:2004:615, præmis 32 og den deri nævnte retspraksis, samt Cartier parfums-lunettes og Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, præmis 40).

40 Ifølge ordlyden af nævnte artikel 27 finder denne anvendelse, når parterne i de to sager, der verserer for retter i forskellige medlemsstater, er de samme, og når de to krav har samme genstand og hviler på samme grundlag, og bestemmelsen opstiller ikke yderligere betingelser (jf. i denne retning dom Gubisch Maschinenfabrik, 144/86, EU:C:1987:528, præmis 14).

41 Hvad for det første angår den omstændighed, at parterne skal være identiske som omhandlet i artikel 27 i forordning nr. 44/2001, fremgår det af domme Sonntag (C-172/91, EU:C:1993:144, præmis 19) og de Cavel (120/79, EU:C:1980:70, præmis 7-9), at retten til at opnå erstatning for et tab, der er lidt som følge af en adfærd, der er genstand for strafferetlige efterforskninger, bevarer en civilretlig karakter, for så vidt som forordningens generelle ordning ikke nødvendigvis knytter behandlingen af et accessorisk krav til behandlingen af et hovedkrav. Betingelsen om, at parterne skal være identiske, skal fortolkes uafhængigt af deres stilling i hver af de to sager (dom Tatry, C-406/92, EU:C:1994:400, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).

42 I den foreliggende sag er den omstændighed, at parterne i den civile sag ikke har kompetence til at anlægge straffesag, ikke af en sådan art, at den kan ændre ved det forhold, at parterne er identiske med sagsøgerne og de sagsøgte i den for den forelæggende ret anlagte sag, for så vidt som disse ligeledes er nævnt i den anmeldelse med civilretlig partsstilling, som er blevet indgivet til undersøgelsesdommeren ved Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (retten i første instans i Antwerpen).

43 Hvad for det andet angår grundlaget som omhandlet i artikel 27 i forordning nr. 44/2001 er dette de faktiske omstændigheder og den retsregel, der påberåbes til støtte for kravet (jf. i denne retning dom Mærsk Olie & Gas, C-39/02, EU:C:2004:615, præmis 38 og den deri nævnte retspraksis).

- 44 I den foreliggende sag er det ubestridt, at Aertssen-selskaberne i de to parallelle retssager er af den opfattelse, at de har lidt et tab på grund af svigagtig adfærd. Under disse omstændigheder kan det ikke udelukkes, at disse har samme grundlag, hvilket det imidlertid tilkommer den forelæggende ret at efterprøve på baggrund af en undersøgelse af samtlige påberåbte faktiske omstændigheder og retsregler.
- 45 Hvad for det tredje angår genstanden som omhandlet i artikel 27 i forordning nr. 44/2001 har Domstolen præciseret, at der herved skal forstås, hvad kravet går ud på (jf. i denne retning dom Gantner Electronic, C-111/01, EU:C:2003:257, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis). Dette begreb kan ikke begrænses til tilfælde, hvor de to krav formelt er identiske (jf. i denne retning dom Gubisch Maschinenfabrik, 144/86, EU:C:1987:528, præmis 17), og det skal fortolkes bredt (jf. i denne retning dom Nipponkoa Insurance Co. (Europe), C-452/12, EU:C:2013:858, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).
- 46 I den foreliggende sag er det uomtvistet, at Aertssen-selskaberne har nedlagt påstand om at få tilkendt erstatning for deres tab, der foreløbigt er opgjort til ca. 200 000 EUR.
- 47 Med forbehold for den forelæggende rets efterprøvelse synes samtlige de i denne doms præmis 40 opregnede kriterier således at være opfyldt.
- 48 Endvidere skal det først og fremmest bemærkes, at den ordning, der er indført ved forordning nr. 44/2001 for at afgøre litispændsspørgsmål, har en bindende og automatisk karakter (jf. analogt dom Gantner Electronic, C-111/01, EU:C:2003:257, præmis 30), og den tager udgangspunkt i den rækkefølge, hvori sagerne er anlagt ved de pågældende retter (jf. i denne retning dom Weber, C-438/12, EU:C:2014:212, præmis 52 og den deri nævnte retspraksis, samt analogt dom A, C-489/14, EU:C:2015:654, præmis 30).
- 49 Endvidere bemærkes, at eftersom artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 ikke indeholder nogen undtagelse, omhandler den samtlige de søgsmål, der er omfattet af denne forordnings anvendelsesområde. Som Domstolen har fastslået i denne doms præmis 36, er en anmeldelse med civilretlig partsstilling, der er indgivet til en forundersøgelsesret, omfattet af dette anvendelsesområde.
- 50 Således som det er blevet bemærket i denne doms præmis 39, skal artikel 27 i forordning nr. 44/2001, henset til det formål, den forfølger, nemlig at mindske risikoen for parallelle retssager mest muligt og undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser, være genstand for en vid fortolkning. Såfremt en person optræder som civilretlig part ved en forundersøgelsesret, vil en indbringelse ved enhver anden retsinstans i en medlemsstat vedrørende det samme civile søgsmål, dvs. om et krav mellem samme parter, som hviler på samme grundlag og har samme genstand, imidlertid, selv om anvendelsen af denne artikel var udelukket, føre til parallelle retssager og indebære en risiko for, at der bliver truffet indbyrdes uforenelige retsafgørelser, hvilket er i strid med dette formål.
- 51 Som Europa-Kommissionen har anført i sit skriftlige indlæg, er den omstændighed, at der består usikkerhed efter forundersøgelsen, i denne henseende uden betydning. En sådan usikkerhed gør sig gældende for alle typer af verserende søgsmål og foreligger derfor i enhver sag, hvori et tilfælde af litispændens vil kunne forekomme.
- 52 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det andet spørgsmål besvares med, at artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at der er fremsat et krav i denne bestemmelses forstand, såfremt der er indgivet en anmeldelse med civilretlig partsstilling ved en forundersøgelsesret, selv om den retlige undersøgelse af den omhandlede sag endnu ikke er afsluttet.

Det tredje spørgsmål

- 53 Med det tredje spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, hvorledes artikel 27, stk. 1, og artikel 30 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes med henblik på at fastslå, på hvilket tidspunkt en sag skal anses for at være anlagt som omhandlet i disse bestemmelser, når en person indgiver en anmeldelse med civilretlig partstilling til en forundersøgelsesret.
- 54 Herom bemærkes for det første, at det følger af forordningens artikel 27, stk. 1, at i tilfælde af litispændens for retter i forskellige medlemsstater udsætter enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, på embeds vegne sagen, indtil denne rets kompetence er fastslået. For det andet bestemmer forordningens artikel 27, stk. 2, at når det er fastslået, at den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, er kompetent, erklærer enhver anden ret sig inkompetent til fordel for den første.
- 55 For så vidt som de materielle betingelser, der er nævnt i præmis 40 i nærværende dom, er opfyldt, indtræder litispændens desuden i det øjeblik, hvor der indgives endeligt sagsanlæg ved to retter i forskellige medlemsstater, dvs. før de sagsøgte har kunnet gøre deres indsigelser gældende (jf. i denne retning dom *Gantner Electronic*, C-111/01, EU:C:2003:257, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).
- 56 Det præciseres ikke i forordning nr. 44/2001, under hvilke omstændigheder kompetencen for den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, skal betragtes som »fastslået« i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i forordningens artikel 27 (dom *Cartier parfums-lunettes og Axa Corporate Solutions assurances*, C-1/13, EU:C:2014:109, præmis 31). Som det er blevet anført i denne doms præmis 48, tager den i denne artikel fastsatte procedureregulering imidlertid udgangspunkt i den rækkefølge, hvori sagerne er anlagt ved de pågældende retter.
- 57 Forordningens artikel 30 definerer ensartet og selvstændigt det tidspunkt, hvor en sag skal anses for at være anlagt ved en ret med henblik på anvendelse af afdeling 9 i forordningens kapitel II, vedrørende litispændens. I henhold til denne artikel er en sag anlagt enten på det tidspunkt, hvor det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument indleveres til retten, forudsat at sagsøgeren ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, der krævedes af ham for at få dokumentet forkyndt for den sagsøgte, eller, hvis det indledende processkrift i sagen eller et tilsvarende dokument skal forkyndes, før det indleveres til retten, på det tidspunkt, hvor dette dokument modtages af den myndighed, der er ansvarlig for forkyndelsen, forudsat at sagsøgeren ikke efterfølgende har undladt at træffe de foranstaltninger, der krævedes af ham, for at få dokumentet indleveret til retten. Der er således foreskrevet to måder, hvorpå en sag anlægges ved de nationale retter, nemlig enten ved indlevering af det indledende processkrift i sagen til retten eller ved forkyndelse af dette processkrift.
- 58 Det er derfor vigtigt, at den forelæggende ret i den foreliggende sag undersøger, hvorvidt Aertssen-selskaberne i forbindelse med indgivelsen af anmeldelsen med civilretlig partstilling i henhold til gældende national ret var forpligtet til at forkynde denne på forhånd.
- 59 Såfremt der ikke består en sådan forpligtelse til at forkynde på forhånd, må det konkluderes, at forundersøgelsesretten *Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen* (retten i første instans i Antwerpen) fik forelagt sagen på tidspunktet for indleveringen af anmeldelsen med civilretlig partstilling ved denne, dog forudsat at Aertssen-selskaberne ikke har undladt at træffe de foranstaltninger, der krævedes af dem i henhold til gældende national ret for at få dokumentet forkyndt efterfølgende for de sagsøgte. Det fremgår således af beslutningen om forelæggelse, at Aertssen-selskaberne indleverede deres anmeldelse med civilretlig partstilling mod sagsøgere, hvis identitet er kendt, nemlig de personer, som er nævnt i denne doms præmis 11.
- 60 Det følger af samtlige de anførte betragtninger, at det tredje spørgsmål skal besvares med, at artikel 30 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at når en person indgiver en anmeldelse med civilretlig partstilling ved en forundersøgelsesret ved indlevering af et processkrift, som i henhold til gældende

national ret ikke skal forkyndes inden denne indlevering, er det tidspunkt, hvor en sag skal anses for at være blevet anlagt ved denne forundersøgelsesret, det tidspunkt, på hvilket denne anmeldelse er blevet indleveret.

Det fjerde, det femte og det sjette spørgsmål

- 61 Eftersom det fjerde spørgsmål er blevet stillet for det tilfælde, at det andet spørgsmål blev besvaret benægtende, og da dette blev besvaret bekræftende, er det uforholdsmæssigt at besvare det fjerde spørgsmål. Under hensyn til besvarelsen af det første, det andet og det tredje spørgsmål er det uforholdsmæssigt at besvare det femte og det sjette spørgsmål.

Sagens omkostninger

- 62 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

- 1) **Artikel 1 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område skal fortolkes således, at en anmeldelse med civilretlig partsstilling, der er indgivet til en forundersøgelsesret, er omfattet af denne forordnings anvendelsesområde, således at den navnlig har til formål at opnå, at sagsøgeren tilkendes økonomisk erstatning for det tab, han påstår at have lidt.**
- 2) **Artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at der er fremsat et krav i denne bestemmelses forstand, såfremt der er indgivet en anmeldelse med civilretlig partsstilling ved en forundersøgelsesret, selv om den retlige undersøgelse af den omhandlede sag endnu ikke er afsluttet.**
- 3) **Artikel 30 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at når en person indgiver en anmeldelse med civilretlig partsstilling ved en forundersøgelsesret ved indlevering af et processkrift, som i henhold til gældende national ret ikke skal forkyndes inden denne indlevering, er det tidspunkt, hvor en sag skal anses for at være blevet anlagt ved denne forundersøgelsesret, det tidspunkt, på hvilket denne anmeldelse er blevet indleveret.**

Underskrifter